

48101906 : สาขาวิชาโบราณคดีสมัยประวัติศาสตร์

คำสำคัญ : แหล่งผลิตเครื่องปั้นดินเผา, พระนครศรีอยุธยา, คลองสระบัว

ภาคี อยู่คงดี:DEVELOPMENT OF CERAMICS PRODUCTION IN AYUTTHAYA

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ : ศ. ดร. ผาสุข อินทรารุท, ศ. เสริมศักดิ์ นาคบัว และรศ. สุขุมาล เล็ก
สวัสดิ์. 200 หน้า.

การศึกษาทางโบราณคดีแสดงว่า พื้นที่บริเวณคลองสระบัวด้านทิศเหนือของเกาะ
เมืองพระนครศรีอยุธยาเป็นแหล่งผลิตเครื่องปั้นดินเผา ด้านทิศตะวันออก เป็นแหล่งผลิตภาชนะที่
เรียกกันว่าโอ่งอีเล้ง งานปั้นรูปคน สัตว์ และด้านทิศตะวันตก เป็นแหล่งผลิตกระเบื้องมุงหลังคา
อาคาร หลักฐานสำคัญที่ยืนยันคือ การค้นพบเตาเผาเครื่องปั้นดินเผา ที่มีรูปทรงและเทคนิคการเผา
หลากหลาย โดยมีรูปแบบเตาหลายรูปแบบ ได้แก่ การเผาแบบเปิด คือเผากลางแจ้งไม่มีการสร้าง
เตา เตารูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดความกว้าง-ยาว ประมาณ 3.5 x 4 เมตร ก่ออิฐ เว้นช่องใส่ไฟตาม
ด้านยาวของเตาด้านละ 4 ช่อง เป็นแนวตรงกัน พบร่องรอยของถ้ำตามแนวของช่องใส่ไฟ ลักษณะ
การเผาเป็นการระบายความร้อนในแนวดิ่ง (Updraft) อาจกล่าวได้ว่า เตาเผากระเบื้องนี้เป็นรูปแบบ
ที่เก่าแก่ และเป็นที่รู้จักมาก่อนหน้าที่จะมีการสร้างเตาเผากระเบื้องขึ้นใช้ในบริเวณนี้ สัมพันธ์กับ
สภาพพื้นที่คลองสระบัว ซึ่งเป็นคลองที่ขุดขึ้นในช่วงสมัยอยุธยาตอนต้น ประมาณต้นพุทธศตวรรษ
ที่ 21

ในเวลาต่อมา รูปแบบเตาและวิธีการเผาเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เป็นรูปคล้ายเรือ
ท้ายตัด ตัวเตาก่อด้วยอิฐ ด้านท้ายก่ออิฐขึ้นไปเป็นผนังสี่เหลี่ยมไม่มีหลังคา ส่วนด้านหน้าตั้งแต่
แนวโค้งของผนังเตา จนถึงปากเตาก่ออิฐเป็นประตูสำหรับใส่ไฟลักษณะเป็นการเผาโดยใช้ความ
ร้อนผ่านตามแนวนอน (Cross draft) สรุปผลวิเคราะห์ได้ว่าผู้ผลิตกระเบื้องในสมัยอยุธยา ได้
รับรู้เทคโนโลยีการเผาเครื่องปั้นด้วยการใช้เตารูปแบบใหม่ วัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มปริมาณการผลิต
ให้มากเพียงพอับความต้องการ หรือการขยายตัวทางเศรษฐกิจของอยุธยาที่เพิ่มขึ้น ความต้องการ
ใช้วัสดุก่อสร้างของผู้ปกครองเพื่อสร้างอาคารถาวรวัตถุ ไม่ว่าจะเป็นการขยายตัวของวังของ
พระมหากษัตริย์ในระยะเวลาต่าง ๆ หรือการสร้าง ขยายวัดวาอารามทั้งในและนอกเกาะเมือง
พระนครศรีอยุธยาด้วย ทั้งนี้จะพัฒนาปรับเปลี่ยนรูปแบบเตาเผาในประมาณปลายพุทธศตวรรษ
ที่ 22

ภาควิชาโบราณคดี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2553

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1. 2. 3.

48101906 : MAJOR : HISTORICAL ARCHAEOLOGY

KEY WORD : CERAMIC PRODUCTION, AYUTTHAYA, KLONG SRA BUA

PAKPADEE YUKONGDI : DEVELOPMENT OF CERAMICS
PRODUCTION IN AYUTTHAYA. THESIS ADVISORS : 1. Professor Phasook
Indrawooth Ph.D 2. Professor Sermsak Nakbua 3. Associate Professor Sukumarl
Leksawat . 200 pp.

A comparative study and typological classification in the archaeological excavation record and ethnological data is applied to interpret archaeological data in explanation the development and change in Ayutthaya ceramic manufacture. Ceramic production of Ayutthaya was located on both banks of the Klong Sra Bua, north of the island city at about the second half of 15th century A.D. Firstly, they produced mainly architectural materials especially tiles probably on royal demand. The ceramic makers as experts in oblong updraft kiln firing technique firstly settled on the western bank of the canal and played their acquainted role of ceramic makers for more than a hundred years. Then a further need for architectural materials brought them to change to a new kiln technology. This would be a semi dome cross draft kiln. This technique was applied throughout the later period of Ayutthaya, dating from the first half of 17th century until the 18th century or the declining of the Ayutthaya kingdom. Apart from architectural materials, various earthen potteries were also produced. Also on the eastern bank of Klong Sra Bua, another ethnic group, whose open bonfire techniques were typically practiced settled and made mainly storage vessels and pots to serve as kitchen ware.

Program of Archaeology Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2010

Student's signature

Thesis Advisors' signature 1. 2. 3.....